

Til:

Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget

Den 10. december 2024

Opfølgende henvendelse vedr. L 78 svar på spm. 2 og 6

Foreningen Termonet Danmark har læst ministerens svar på udvalgets spørgsmål 2 og 6 vedr. L 78. De to svar rummer ikke-retvisende udsagn, som foreningen finder anledning til kommentere.

Spm. 2 – svar på henvendelse af 7. november 2024 fra European Geothermal Energy Council

I svaret anføres, at Energistyrelsen har udført et grundigt analysearbejde vedr. økonomien i termonet i Danmark, og at dette analysearbejde er baseret på oplysninger som bl.a. Termonet Danmark har delt med styrelsen.

Vi vil med denne henvendelse gøre KEF-udvalgets medlemmer opmærksom på, at Termonet Danmark ikke kan tages til indtægt for og ikke kan validere de økonomiske beregninger, der indgår i det politiske beslutningsgrundlag, men tværtimod gentagne gange har gjort Energistyrelsen opmærksom på, at de fremlagte økonomiske beregninger er misvisende.

Energistyrelsen konkluderer, at termonet skulle være dyrere end individuelle varmepumpeløsninger, både hvad angår anlægsspris og årlig varmeomkostning.

Det underliggende analysearbejde, som Energistyrelsen refererer til, er først og fremmest udført i forbindelse med NEKST-arbejdsgruppen "Farvel til gas i danske hjem" i efteråret 2023. I min rolle som bestyrelsesformand for Termonet Danmark bestrider jeg, at der er tale om et grundigt analysearbejde. Dette fremgik af en mail, som jeg 17. november 2023 sendte til formanden for NEKST-arbejdsgruppen med bl.a. følgende ordlyd:

"...Med en uddannelsesmæssig baggrund som økonom (cand.merc. i styring og ledelse) er jeg decideret forfærdet over den omgang med økonomiske analyser, som Teknologisk Institut fremlagde på mødet, og som Energistyrelsen viderefører i sit arbejde. Man tager en række selvvalgte rapporter, ignorerer deres konklusioner, holder alle de væsentlige faktorer konstante, og regner sig med købmandsregning frem til en konklusion om, at termonet er dyrt at etablere og dyrt i drift. Jeg har igen og igen anmodet styrelsen om at inddrage de rådgivere, hvis konklusioner de forvansker, for at få en reel dialog om baggrunden. Energistyrelsen har henholdt sig til, at de udelukkende vil kigge på anlægsspriser og har med det udgangspunkt taget få individuelle møder med de pågældende rådgivere. Hvem der har givet Energistyrelsen det opdrag, at de ikke skulle korrigere fejlene fra Teknologisk Instituts præsentation d. 10. oktober, og blot interessere sig for anlægsspriser, det er mig en gåde..."

Ti dage forinden sendte fem rådgivere et fælles brev til NEKST-arbejdsgruppen, der bl.a. indeholdt følgende ordlyd:

"... Resultatet af dette er en kraftig underminering af vores uvildighed og integritet. Når vores beregninger for én løsning tages ud af sin oprindelige kontekst, sammenlignes med en anden på et ukorrekt grundlag og fremsættes som om, at vi har udført beregningerne, så anser vi det som et alvorligt skred i normal og saglig håndtering af data- og beregningsgrundlag. Derudover er vi stærkt bekymrede for, om Teknologisk Institut og Energistyrelsen har forstået hvad et termonet er ..."

Kritikken, som Termonet Danmark sidenhen har forelagt Energistyrelsen, har ikke resulteret i nogle ændringer, og Energistyrelsen henviser i sine økonomiske redegørelser og besvarelser fortsat til bl.a. Termonet Danmark uden at nævne de metodeproblemer, som organisationen i gentagne henvendelser har påpeget.

Vi gør opmærksom på, at data, Energistyrelsen har fået forelagt af bl.a. Termonet Danmark, indeholder en række forskellige økonomiske analyser, der konkluderer, at etablering af et termonet-anlæg i en lang række tilfælde vil være den bedste og billigste løsning for de områder, der er blevet analyseret. Den konklusion har Energistyrelsen og Teknologisk Institut ignoreret, og lavet egne beregninger baseret på anlægspriser plukket fra det fremsendte materiale. Der er tale om en ekstremt simplificeret og misvisende – og altså ikke grundig – tilgang til økonomisk analyse.

Dette eksemplificeres af en udleveringsnotits fra 12. juni 2024 pkt. 7. "Gennemført analysearbejde ifm. termonet", hvor der i tabel 1 fremvises en opsummering af priser. Her fremstilles termonet som en dyr løsning med en anlægspris pr. bolig på 323.000 kr. pr. bolig og ca. 26.000 kr. i årlig varmeudgift. Der gives også en anlægspris pr. bolig på 454.500 kr. for ét realiseret termonet-projekt med det lavest tænkelige antal tilsluttede forbrugere og en beregnet årlig varmepris i dette projekt på ca. 33.000 kr, der ikke afspejler den pris de tilsluttede forbrugere faktisk betaler

Havde Energistyrelsen valgt at fokusere på de fem mere grundige projektforslag, som Termonet Danmark har indsamlet og videregivet, og medtaget dem til det fulde udbygningspotentiale, som er normal praksis, når man vurderer kollektive forsyningsløsninger, ville anlægsprisen gennemsnitligt pr. bolig været endt på 223.802 kr.

Det er desuden velkendt, at der i kollektive forsyningsprojekter, ikke er en klar sammenhæng mellem anlægspriser og varmepriser. Det kan ses ved et eksempel fra Dragør Kommune, hvor ministeren har adresse. Ifølge et vedtaget projektforslag skal der investeres 1.307.300.000 kr. i etableringen, inkl. tilskud for at forsyne potentielt 4.521 forbrugere¹. Beregner man efter Energistrelsens forsimplede metode, hvor etableringsprisen tillægges moms og divideres med antal boliger, så giver det en anlægspris pr. bolig på 361.452 kr. Beregner man en tilslutningsgrad på 66%, som Energistyrelsen har valgt at gøre for det ene realiserede termonet-projekt, de præsenterede som eksempel i udleveringsnotitsens tabel 1, bliver anlægsprisen pr. bolig 547.629 kr. i Dragør. Priserne for fjernvarme-projektet i Dragør ligger således væsentligt højere, end Energistrelsens dyreste eksempel på et termonet-anlæg.

Skulle Energistrelsens metode være velegnet, burde fjernvarmeprojektet i Dragør ikke være godkendt, men L 78 ændrer ikke ved, at projekter som det i Dragør også i fremtiden kan godkendes og opnå kommunal

¹ https://www.dragoer.dk/media/tjshwhl/dragoer-kommune-projektforslag_260523-endeligt.pdf

lånegaranti. Det ville i øvrigt formodentlig heller ikke være rimeligt andet, idet den anvendte måde at udregne priser på ikke tager højde for totaløkonomi, faktisk levetid og varmepriser.

Det er derfor ikke sagligt funderet, når ministeren angiver, at hensigten med L 78 er, at kommunens borgere ikke skal bære en økonomisk risiko i forbindelse med etablering af termonet, når samme kommunes borgere kan bære en tilsvarende økonomisk risiko i forbindelse med etablering af traditionel kollektiv varmforsyning.

At L 78 er en forbedring af vilkårene for termonet er heller ikke sagligt korrekt. L 78 er en nettoforringelse af vilkårene for termonet, idet lovforslaget først og fremmest fjerner adgangen til langsigtet finansiering baseret på kommunal lånegaranti. Dernæst introducerer L 78 en mulighed for, at fjernvarmeselskaber kan drive termonet som tilknyttet virksomhed. En mulighed som det fremgår af hørings svarene på lovforslaget at få, hvis overhovedet nogen, vil det benytte sig af.

Før fremsættelsen af L 78 var det jf. to notater fra Kammeradvokaten² udarbejdet for Region Hovedstaden muligt at tolke lov om varmforsyning således, at termonet var omfattet af varmforsyningsloven. Dette er ikke blevet prøvet ved en domstol, hvorfor ministeren vildleder, når han i medierne siger, at varmforsyningsloven ikke gav mulighed for at give kommunal lånegaranti til termonet-projekter, og at L 78 dermed er en forbedring af rammevilkårene.

Termonet-løsninger må ikke stå tilbage som en løsning, der er dømt for dyr på basis af noget, der kaldes for "et grundigt analysearbejde vedr. økonomien i termonet", når dette ikke er tilfældet. Termonet Danmark opfordrer derfor KEF-udvalget til at bede ministeren fremlægge en detaljeret redegørelse for den metode, Energistyrelsen har anvendt til at frembringe tallene i tabel 1 i den omtalte udleveringsnotits, da den danner grundlag for den politiske beslutning om finansieringsmuligheder for termonet-anlæg i Danmark. Redegørelsen bør indeholde specifikationer i et omfang, der gør det muligt at reproducere tallene i tabellen og en angivelse af, hvorfra udefrakommende tal er indhentet.

I ministerens svar anfører Energistyrelsen også, at der ikke fundet indikationer af, at termonet er mere energieffektivt end individuelle jordvarmepumper. Udsagnet afspejler, at man ikke finder, hvad man ikke kigger efter. Der er rundt om i Europa etableret adskillige termonet-anlæg, hvor der udnyttes spildvarme, som derved i sagens natur er mere energieffektive end individuelle anlæg, hvor spildvarme ikke kan udnyttes. I det lovforberedende arbejde er disse muligheder og potentialer ikke blevet undersøgt eller belyst. Til orientering er der righoldig fagkundskab i Danmark, hvor der aktuelt er mindst seks igangværende forsknings- og udviklingsprojekter med nordisk og transatlantiske samarbejder. Energistyrelsen og ministeriet har efter vores vurdering i det lovforberedende arbejde ikke i tilstrækkelig grad inddraget de relevante danske aktører med reel faglig viden om potentialer og muligheder for fremtidig udrulning af termonet-anlæg i Danmark. Ej heller er der taget notits af vores præsentation på ekspertmødet i oktober.

Spm. 6 – svar på henvendelse af 19. november 2024 fra Termonet Danmark

Vi bemærker, at ministeren i sine gengivelse af Energistyrelsens svar undlader at forsikre KEF-udvalget om, at der ikke er tale om singulær lovgivning, og at eventuelle juridiske tvister om etablering af termonet-anlæg under varmforsyningsloven henvises til civilretlige processer ved domstolene.

² [Notat om de juridiske rammer for etablering af termonet](#) af 21. december 2023 og [Opfølgning til notat om de juridiske rammer for etablering af termonet](#) af 12. marts 2024

Vi bemærker endvidere, at det af Energistyrelsens svar fremstår, som om Danmark faktisk følger bestemmelserne om tidlig og reel dialog på flere niveauer jf. den europæiske klimalovs artikel 9 og governance-forordningens artikler 10 og 11. Besvarelsen forholder sig ikke, at EU-Kommissionens allerede i 2019 anbefalede Danmark i højere grad at udnytte potentialet i dialog på flere niveauer i forhold til scenarier for national klima- og energipolitik. Dette blev gentaget og uddybet i 2023, hvor EU-Kommissionen i forbindelse med opdateringen af Danmarks nationale energi- og klimaplan kun så få tegn på reelle klima- og energialoger på flere niveauer med myndigheder, civilsamfundets organisation, erhvervslivet og andre aktører^{3 4}.

Afsluttende bemærkning

Det lovforberedende arbejde er nået så langt, at Termonet Danmark ikke har forventning om, at denne henvendelse giver anledning ændringer af L 78. Som almenyttig forening og talerør for aktører, der arbejder med termonet-løsninger, har vi imidlertid fundet det magtpåliggende at korrigere de misforståelser, der hersker omkring økonomien i at etablere termonet.

I betragtning af den internationale udvikling på området og behovet for skalerbar grøn omstilling baseret på kendt teknologi, som i dette tilfælde kan levere både varmelagring og aflastning af elnettet, mener vi ikke at Folketinget kan undslå sig for på en eller anden måde fremadrettet at bakke op om termonet-teknologien.

Skiftende danske regeringer har gennem tiden bakket op om andre nye energieffektive teknologiers udbredelse. Dem kender vi i dag som globale eksportsuccesser for dansk erhvervsliv. Den slags resultater er opnået netop ved, at der i den tidlige modningsfase har været etableret gunstige rammevilkår. I forhold til termonet-løsninger er behovet en finansieringsløsning, som kan understøtte etablering af infrastrukturen – selve termonettet – der har en forventet levetid på over 100 år.

Med venlig hilsen

Søren Skjold Andersen
Bestyrelsesformand
Termonet Danmark

³ [Assessment of the draft updated National Energy and Climate Plan of Denmark, side 7-8](#)

⁴ [Final Evaluation Report - Support for the Evaluation of Regulation \(EU\) 2018/1999 on the Governance of the Energy Union and Climate Action, side 269\(293\) og 277\(301\)](#)